

Katriina Järvinen

Keskiluokan pinnan alta

Sosiaalifoorumi Helsinki
24.04.2010

1960-luvulla

Köyhän perheen lapsi luokkayhteiskunnassa

1960-luvulla köyhyys näkyi, tuntui, maistui ja haisi, mutta rikkailla oli velvollisuus osoittaa armeliaisuutta huonompiosaisia kohtaan – silti köyhän perheen lapselle syntyi käsitys kuulumisesta yhteiskunnallisesti vähempiarvoisiin ihmisiin.

1970-luvulla

Peruskoululainen vaurastuvassa Suomessa

Tasa-arvoa ajettiin kaikilla rintamilla; tehtaissa lakkoiltiin, vanhempien palkat nousivat, perheemme osti arava-asunnon ja auton, tehtiin Lapin matka, ilmassa oli optimismia – köyhien ihmisten elintaso koheni.

1980-luvulla

Luokaton nuori ”vapaassa” maailmassa

Tynnyrissä kasvanut tyttö lähti siivoojaksi Tukholman Rinkebyhyn. Etninen alaluokka ja köyhyys näyttäytyi nuorelle romantikolle esteettisenä kuin Kaurismäen elokuvien köyhälistö. Palattuaan opiskelemaan yliopistoon Helsinkiin nuori nainen huomasi olevansa lähtökohdiltaan erilainen kuin opiskelukaverit, mutta uskoi eksistentialismin ja psykokulttuurin hengessä, että ”kaikki on itsestä kiinni”.

1990-luvulla

Akateeminen köyhä lama-ajan Suomessa

Perheellistyminen ja työttömäksi valmistuminen ankeimman 90-luvun laman keskellä muistutti Weberin luokkamääritelmästä: ”Ihmiset, jotka on alistettu samoille elinehdoille ja jotka elävät niiden mukaan, ovat yksi luokka.” Maisteri tajusi kuuluvansa akateemiseen köyhälistöön toisin kuin opiskelukaverinsa, joissa alkoi ruumiillistua porvariston hillitty charmi. Köyhyys pienten lasten äitinä ei ollut romanttista, vaan nöyryyttävää ja pelottavaa.

2000-luvulla

Satunnainen ”menestyjä” arvaamattomassa yhteiskunnassa

Vaatimaton valtiotieteen lisensiaatti kirjoitti ystävänsä kanssa kirjan ”Luokkaretkellä hyvinvointiyhteiskunnassa” (Kirjapaja 2007), joka yllätykseksi herätti suurta kiinnostusta – häntä haluttiin kuunnella kaikkialla.

2000-luku on raaka luokkayhteiskunta, jossa ei kanneta heikommista huolta. Sen sijaan kerrotaan mielellään yksittäisten ihmisten sankaritarinoita – kuten Amerikassa – ja annetaan valheellista toivoa. Viesti on: ei kannata taistella yhdessä paremman maailman puolesta, vaan panostaa itseensä ja turvata oma selustansa.

Luokka-asema

- Kanavoi hyvinvointia ja eriarvoisuutta
- Vaikuttaa yksilön kokemuksiin omista mahdollisuuksistaan
- Ilmenee mm. terveyseroissa
- Vaikuttaa varallisuuden kasaantumiseen

Koulutus paras tapa vaikuttaa lapsen luokka-asemaan

- Perhe vaikuttaa lapsen käytös-, kielenkäyttö- ja elämäntapoihin, ajattelumalleihin, itsetuottamukseen ja tyyliin
- Yksilö sijoittuu luontevimmin tehtäviin ja ympäristöihin, jotka vastaavat hänen kulttuurista taustaansa ja sen muovaamaa habitusta

Keski- ja yläluokkaisista perheistä tulevien oppilaiden edut

- Koulutusitsetunto
- Koulunsieto
- Koulun tarjonnasta hyötyminen

Luokkatausta on kilpailuvaltti

Mitä enemmän on tarjolla muodollisesti päteviä hakijoita, sitä tärkeämmäksi nousevat yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet ja kulttuuriset taidot